

Ֆինանսական կայունության հաշվետվություն (2020թ. տարեկան)

2021-05-14

«Ֆինանսական կայունության հաշվետվությունում» ներկայացված են Հայաստանի ֆինանսական համակարգի կայունությանը սպառնացող հավանական ռիսկերի գնահատումը և ֆինանսական համակարգի՝ այդ ռիսկերը չեզոքացնելու կարողությունը: Հաշվետվությունում ներառված ՀՀ մակրոտնտեսական միջավայրի և ֆինանսական համակարգի վերլուծությունների վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը հրապարակվում է «ՀՀ ԿԲ տարեկան հաշվետվություն», «Գնաճի հաշվետվություն», «ՀՀ ֆինանսական համակարգը. զարգացումը, կարգավորումը, վերահսկողությունը» պարբերականներում:

ՀԱՄԱՌՈՏԱԳԻՐ

ՀՀ տնտեսությունը 2020 թ. կրել է միմյանց հաջորդած երկու շուկերի՝ համավարակի և ռազմական դրության ազդեցությունները: Վերջիններս մարտահրավերներ են ստեղծել նաև ֆինանսական համակարգի համար, որոնք էականորեն տարբերվում են նախորդ բոլոր ճգնաժամերի մարտահրավերներից: Համավարակի տարածման կանխարգելման նպատակով իրականացված սահմանափակումների, տարեվերջի ռազմական դրության և դրանց հաջորդած անորոշությունների բարձր մակարդակի պայմաններում արձանագրվել է տնտեսական անկում: ՀՀ կենտրոնական բանկը և ՀՀ Կառավարությունը արձագանքել են ստեղծված տնտեսական իրավիճակին՝ իրականացնելով ընդլայնողական մակրոտնտեսական քաղաքականություն: Կառավարության կողմից իրականացված քաղաքականությունը ներառել է նաև տուժած տնտեսավարողների և խոցելի սոցիալական խմբերի օժանդակությանն ուղղված հասցեական միջոցառումներ: Աննախադեպ շուկերի պարագայում ֆինանսական համակարգը տարվա ընթացքում պահպանել է գործունեության անընդհատությունը, ինչը մեծ հաշվով հնարավոր է եղել ապահովել ի հաշիվ ձևավորված կապիտալի և իրացվելիության բավարար ներուժի:

Բանկերը շարունակել են մատուցել բանկային ծառայությունները՝ առաջնությունը տալով օնլայն/հեռավար ծառայությունների հասանելիության և հաճախորդների տեղեկացվածության մակարդակի բարձրացմանը: Առևտրային բանկերի առաջարկած վարկային արձակուրդները և վարկերի պայմանների վերանայումները համավարակից տուժած վարկառուներին հնարավորություն են տվել իրենց պարտքի սպասարկման բեռը վերաբաշխելու ապագա ակնկալվող եկամուտներին

համարժեք: Աճող անորոշությունների և ռիսկերի պայմաններում բանկային համակարգը շարունակել է տնտեսության վարկավորումը՝ չնայած վարկավորման աճի տեմպերը նվազել են: Անորոշությունների խորացումը, բանկային համակարգի համար ֆինանսական ռեսուրսների ներգրավման հնարավորությունների կրճատումը հանգեցրել են վարկավորման աճի տեմպերի կրճատման չորրորդ եռամսյակում: Վարկավորման պահանջարկը ևս նվազել է՝ տնտեսավարողների մոտ տնտեսության հեռանկարի վերաբերյալ անորոշությունների աճի գործոնով պայմանավորված: Չնայած հիպոտեկային վարկավորման աճի տեմպերի որոշակի կրճատմանը՝ վերջինիս տարեկան աճը շարունակում է պահպանվել բարձր մակարդակում: Հիպոտեկային վարկավորման և անշարժ գույքի շուկայից ածանցվող ռիսկերի արդյունավետ հասցեագրման նպատակով Կենտրոնական բանկը քննարկում է համապատասխան մակրոպրոլեցիալ գործիքների ներդրման հնարավորությունը (մասնավորապես՝ պահանջ/գրավի արժեք հարաբերակցության սահմանում կամ նմանատիպ այլ կարգավորումներ):

Տարվա ընթացքում գրանցված տնտեսական անկման և եկամուտների նվազման պայմաններում դիտարկվել է վարկային ռիսկի աճ: Տնային տնտեսությունների և տնտեսավարող սուբյեկտների եկամուտների նվազման պայմաններում դիտարկվել են վերջիններիս վճարունակության վատթարացում, պարտքի սպասարկման դժվարություններ: Այս պարագայում ֆինանսական հաստատություններում աճել են վարկային ռիսկով պայմանավորված կորուստների նյութականացումը և վարկային պորտֆելում չաշխատող վարկերի տեսակարար կշիռը: Մասնավորապես՝ չաշխատող վարկերի աճը հիմնականում պայմանավորվել է սպառողական վարկային պորտֆելում չաշխատող վարկերի տեսակարար կշռի աճով: Ֆինանսական կազմակերպություններին հաջողվել է վարկերի վերանայումների և վարկային արձակուրդների արդյունքում, ինչպես նաև պետական աջակցության ծրագրերի շնորհիվ մեղմել և դանդաղեցնել վարկային ռիսկի նյութականացումը: Ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից վարկային արձակուրդների տրամադրումը հնարավորություն է ընձեռել զսպելու վարկային ռիսկի արագ նյութականացումը, ինչպես նաև դրա գծով կորուստները տեղափոխելու ապագա ժամանակներ: Վերջինս արդյունքում, հատկապես տարվա առաջին կեսին, հնարավոր է եղել խուսափել վարկային պորտֆելի որակի էական վատացումից: Տարեվերջին դիտարկվել է խնդրահարույց վարկերի աճի տեմպերի արագացում, ինչը կարող է պահպանվել նաև 2021 թ. ընթացքում:

Բանկային համակարգի կապիտալի համարժեքության և իրացվելիության անհրաժեշտ մակարդակը տարվա ընթացքում պահպանվել է: Վարկավորման արձանագրված աճի և նյութականացված ռիսկերի կլանման պայմաններում կապիտալի համարժեքության ցուցանիշի նվազումը չափավոր է եղել: Ավանդների աճի

տեմպի նվազման, տարեվերջին ավանդների որոշակի արտահոսքի պարագայում իրացվելիության ցուցանիշների նվազումն աննշան է եղել: Տարեվերջի դրությամբ թե՛ կապիտալի համարժեքությունը և թե՛ իրացվելիությունը շարունակել են պահպանվել նվազագույն շեմերից բարձր մակարդակում: Ստեղծված իրավիճակում հավանական է համարվում ֆինանսական հաստատությունների կողմից վարկավորման պահպանողական մոտեցումների դրսևորումը: Վարկավորման գրեթե բոլոր ուղղություններով, նախորդ տարվա համեմատությամբ, գրանցվել է նոր տրամադրվող վարկերի ծավալների (հոսքեր) նվազում: Տնտեսական ակտիվության անկման, վարկային կորուստների աճի և դեռևս պահպանվող անորոշությունների պայմաններում ակնկալվում են վարկային պորտֆելի հետագա աճի չափավոր տեմպեր:

Մակրոպրոդեկցիալ քաղաքականության միջոցառումներն առավելապես ուղղված են եղել բանկային համակարգի՝ աճող ռիսկերին դիմակայելու ունակության ամրապնդմանը և ֆինանսական միջնորդության անընդհատության ապահովմանը: Տնտեսության վարկավորման անընդհատությունը և սահունությունը ապահովելու նպատակով Կենտրոնական բանկը ազդակներ է փոխանցել բանկերին ձևավորված կապիտալի բուֆերներն օգտագործելու հնարավորության վերաբերյալ: Միևնույն ժամանակ, կապիտալի հակացիկլիկ բուֆերի մակարդակը պահպանվել է անփոփոխ՝ 0% մակարդակում: Իրացվելիության պահանջարկի շոկերին դիմակայելու նպատակով Կենտրոնական բանկը բանկերին տրամադրել է անհրաժեշտ դրամային և արտարժույթային իրացվելիություն՝ իր գործիքակազմի միջոցով: Կենտրոնական բանկը կարևորում է բանկերի կողմից կապիտալի զգուշավոր և խելամիտ կառավարման մոտեցումների կիրառումը: Ապագա ժամանակահատվածում վարկային կորուստների աճի և հետաձգված նյութականացման հավանականությունը գնահատվում է բարձր: Բանկային համակարգի ներկայիս կապիտալացման պայմաններում ակնհայտ է, որ կապիտալի բուֆերների հնարավոր խախտման դեպքեր կարող են դիտարկվել քիչ թվով բանկերի կողմից: Այնուամենայնիվ, Կենտրոնական բանկը, ստեղծված իրավիճակով պայմանավորված, կարևոր է համարում, որ բանկերը հնարավորինս ձեռնպահ մնան շահաբաժիններ և պարգևավճարներ բաշխելուց: Միևնույն ժամանակ, կարևոր է, որ բանկերը չներգրավվեն այնպիսի գործառույթներում, որոնք կվտանգեն վերջիններիս գործունեության սահունությունը և կայունությունը:

[Ֆինանսական կայունության հաշվետվություն \(2020թ. տարեկան\)](#)